

Kristdemokraterna

Förslag till budget 2014
och flerårsplaner 2015 – 2016
för Göteborgs Stad

Ett mänskligare Göteborg

Göteborg ska vara världens bästa stad för barn och unga att växa upp i. Förskolan ska präglas av trivsel snarare än effektivitet. Valet av skola ska vara fritt och överlåtas på barnen och deras föräldrar. Men oberoende av valet behöver varje barn en skola som tillgodoser det enskilda barnets behov av kärlek och krav, stöd och beröm.

Göteborg behöver ett nytt ledarskap för att bli en ännu bättre stad att bo i. De vuxna ska kunna ha tid för varje barn, därför måste barngrupperna i förskolan bli mindre. Alla unga ska ha möjlighet att uppfylla sina drömmar, därför måste alla kunna lämna skolan med godkända betyg. Alla äldre ska kunna ha inflytande över sin vardag, därför ska äldreomsorgen vara anpassad till den enskildes behov och vilja.

Det här är inte en budget med bara siffror och tabeller. Politik måste vara mer än skatter och stimulansmedel. Kristdemokraterna är övertygade om att politik inte kan eller ska skiljas från värderingar. Goda värderingar måste genomsyra hela samhället - den offentliga verksamheten, näringslivet och civilsamhället. Det är inte mer pengar som är lösningen på alla problem. Vi måste också ständigt arbeta med mjuka värden för att lösa de hårda frågorna.

David Lega, *Kommunalråd för Kristdemokraterna i Göteborg*

Innehållsförteckning

Allians för ett mänskligare Göteborg.....	6
Det goda samhället.....	10
Barn och familj.....	12
Skola.....	15
Ungdomar och studenter	20
Tryggare och säkrare Göteborg.....	22
Personer med funktionsnedsättning	24
Äldre göteborgare	26
Social välfärd och folkhälsa.....	30
Integration och mångfald	35
Kultur	37
Fritid.....	40
Tillväxt.....	42
Stadsutveckling	45
Bostäder	47
Trafik.....	49
Klimat och miljö	52
Personal.....	55
Organisation och ekonomi	57
Ekonomisk sammanställning	61

Allians för ett mänskligare Göteborg

Det finns i Sverige en bred samsyn kring människors lika fri- och rättigheter, men upprätthållandet av dem kräver ett arbete i vardagen. Alla människor har rätt till integritet, självbestämmande och delaktighet. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering. Det är i stor utsträckning en attitydfråga där ansvaret ligger hos var och en av oss, men det offentliga har ett ansvar att ta på sig ledartröjan i arbetet mot diskriminering och för mångfald.

I Göteborg ska ingen behöva oroa sig över att välfärden inte fungerar. Då spelar det ingen roll om förskolan eller äldreboendet drivs av kommunen, av personalen själva eller av någon annan. Att göteborgarna får bra välfärd för skattepengarna är det viktigaste målet. Vi i Alliansen vill underlätta för människors inneboende kraft och personliga val. Att själva få välja vilken skola man föredrar för sina barn eller vilken omsorg som passar en bäst ska vara självklart.

Alliansen i Göteborg fokuserar på att staden fungerar utan att det uppstår brister eller långa köer, exempelvis till förskolan, äldreboendet eller för att skaffa en bostad. Barngrupperna ska inte vara större än att de vuxna hinner ägna tid, omsorg och uppmärksamhet till varje barn. Alla elever ska lämna skolan med godkända betyg och tillräckliga kunskaper för att klara sig i framtiden. Elever med särskilda behov ska få den hjälp och det stöd de behöver. Den kunskapsbaserade socialtjänsten ska arbeta förebyggande och främja goda levnadsvillkor för alla. Vi vill göra det möjligt för människor att flytta hit och bostäder ska byggas i den takt som behövs för att möta efterfrågan.

Fler ska kunna jobba

För att fler göteborgare ska kunna jobba gäller det att underlätta för företagandet. Göteborgsregionen har goda förutsättningar för fler människor och nya jobb, men det kräver bland annat att kommunikationerna förbättras. Tack vare det Västsvenska Paketet sker investeringar i nya vägar, järnvägar och utbyggd kollektivtrafik. Det krävs för att regionens konkurrenskraft i omvärlden ska stärkas och locka hit fler människor och fler jobb.

Göteborg är en stad med mångfald. Tyvärr präglas en del områden av stort utanförskap som i stor utsträckning drabbar dem med utländsk bakgrund. Detta måste brytas. Oavsett bakgrund ska alla göteborgare ha möjlighet att planera sina liv, välja boende, studera, arbeta och vara en del av staden. Vi vill inrätta nystartszoner i områden med hög arbetslöshet och stort utanförskap. Då kan fler starta företag och det blir billigare att anställa. När man jobbar ökar självkänslan och det egna ansvarstagandet. Då ökar även delaktigheten i samhället.

Värdighet, valfrihet och trygghet i vardagen

Behovet av individuell anpassning är stort inom omsorgen. Därför ska det finnas en mångfald av aktörer med den rikedom på metoder som ofta är en förutsättning för att lyckas. Offentlig och privat verksamhet ska komplettera varandra och fungera som alternativ för den som vill välja. Det ger möjlighet för fler människor och fler företag att ta plats i en välfärd som präglas av kvalitet och service.

En viktig uppgift för staden är att se till att det finns tillräcklig omsorg av god kvalitet för de äldre göteborgare som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen ska utgå från varje enskild människa och präglas av inflytande, trygghet och respekt.

Oavsett ålder så har göteborgaren rätt att leva efter egna önskemål. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kan bara garanteras genom att själv få välja. Valfriheten handlar bland annat om vem som ska utföra stödet. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten.

En ren och trygg stad för alla

Staden ska ligga i framkant när det gäller användning och uppmuntran av ny miljöteknik. Vi välkomnar Västra Götalandsregionens målsättning att 90 procent av kollektivtrafiken ska drivas av förnyelsebart bränsle år 2025. Den viktigaste lokala miljöinsatsen är det egna ansvarstagandet. Samarbete mellan staden, det lokala näringslivet och göteborgarna är receptet för ett framgångsrikt miljöarbete som är förankrat i människors engagemang och ansvarstagande. Om fler tar ansvar för sitt avfall och tänker igenom sina vardagsbeslut kommer Göteborg att bli en grönare och trivsammare stad. Målet om ett långsiktigt hållbart samhälle är mycket svårt att nå utan ekonomisk utveckling och välstånd. Förbud och inskränkningar i människors livsval är fel väg att gå. Istället ska det vara lätt att göra rätt och leva ett liv med omsorg om både människor och miljö.

Göteborg har goda möjligheter att bli en tätare stad med fler bostäder och fler arbetsplatser. Idag råder stor brist på bostäder och målen för nybyggnationen är för lågt satta. Vi vill göra det möjligt för alla som vill att bo i Göteborg. Genom att minska byråkratin och skruva upp byggtakten av bostäder med varierad prisbild och upplåtelseform i hela staden är det möjligt.

Alla ska känna sig trygga i hela Göteborg. Ett bra och nära samarbete med polisen, näringslivet och det lokala samhället är grundläggande för att kunna sätta in rätt insatser där de gör störst nytta. Förbättrade belysningsprogram, effektivare klottersanering och bättre städning av gator och torg är andra viktiga åtgärder för att skapa ett renare och tryggare Göteborg.

Alliansen tar ansvar för Göteborg

Göteborg är en fantastisk stad, men den kan bli bättre. Idag ser vi stora barngrupper i förskolan, svidande kritik från Skolinspektionen mot att många elever i grundskolan inte når kunskapsmålen och allt färre platser i äldreomsorgen. Det beror inte på bristande resurser. Det beror på bristande politiskt ansvarstagande och felaktiga prioriteringar. För få bostäder beror inte på att det saknas vilja att bygga. Det beror på byråkrati och för att de styrande partierna hindrar staden från att växa i den takt som människor vill flytta hit. Alliansen vill se ett Göteborg för fler människor. Alla dessa människor ska ha möjligheter att få forma sina egna liv och ha förutsättningar att uppfylla sina drömmar, oavsett vilken stadsdel de bor i. Med denna frihet följer ett ansvarstagande. Det handlar dels om att ta ansvar för sig själv och sin familj, dels om att ta ansvar för att vår stad ska bli den plats som fler vill bo, besöka och jobba i.

Göteborg är en stad där potentialen är enorm, men där samhällsproblemen tyvärr inte hanteras tillräckligt bra av den sittande rödgröna majoriteten, trots att de haft nästan 20 år på sig. Alliansen står redo att ta över utmaningen för ett bättre Göteborg. Med vår politik vill vi minska barngruppernas storlek i förskolan, åtgärda kvalitetsbristerna i grundskolan och stoppa nedläggningen av äldreboendeplatser. Vi vill öka kvaliteten och valfriheten i välfärden, stärka konkurrenskraften i Göteborg för att skapa fler företag och jobb, bygga fler bostäder och skapa möjligheter för att fler göteborgare får chansen att förverkliga sin dröm.

Göteborg i juni 2013

Jonas Ransgård (M) Helene Odenjung (FP) David Lega (KD)

Det goda samhället

Kristdemokratisk ideologi har sin grund i den kristna människosynen. Enligt denna har alla människor samma absoluta och okränkbara värde. Det är den absoluta respekten för alla människors lika och unika värde som ger det goda samhället. Människovärdet utgör grunden för det demokratiska samhället och garantin för mänskliga fri- och rättigheter.

Alla människor är unika och det innebär att det inte finns någon universallösning som passar alla. Det som är bäst för en person, behöver inte nödvändigtvis passa för en annan. Det är därför viktigt att alla människor så långt det är möjligt har makt att själva bestämma över sin vardag, och att alla ges rätt att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Det gemensamma bästa

Människan är till sin natur social. Hon utvecklas i relationer med andra och olika former av gemenskaper är nödvändiga för vår personliga utveckling. En gemenskap kännetecknas av att den bildas kring ett gemensamt ändamål och kan vara allt från den närmaste familjen, släkten och vännerna, till intresseföreningar, organisationer eller andra sammanslutningar. Dessa gemenskaper – det civila samhället – utgör samhällets bas.

Kommunens uppgift är att verka för det gemensamma bästa, det vill säga underlätta för dessa gemenskaper att fungera fritt och se till att deras syften och ändamål inte krockar med varandra. Politiker ska inte frånta göteborgarna bestämmanderätten över det som de själva kan sköta. Kommunen ska uppmuntra och ta tillvara de initiativ som kommer ifrån det civila samhället. Det är kommunen som är till för människorna och deras gemenskaper – inte tvärtom.

Valfrihet

För Kristdemokraterna är valfriheten självklar. För en familj innebär valfrihet till exempel att kommunen inte ska bestämma i familjens ställe hur man ska ordna sin barnomsorg. Vi är övertygade om att det är föräldrarna själva som vet vad som passar den egna familjen bäst. Det offentliga ska ge föräldrarna verklig och ekonomisk möjlighet att välja det som är bäst för just dem. På samma sätt ska elever och föräldrar ha möjlighet att fritt

välja skola. Äldre som bor hemma ska kunna välja vad de vill ha hjälp med och vem som ska göra det. De som inte längre kan eller vill bo kvar hemma ska ha rätt att fritt välja boendeform, oavsett utförare. All äldreomsorg, liksom skola och förskola, ska vara gemensamt och solidariskt finansierad genom skatter, men med valfrihet mellan olika utförare. Att så långt det är möjligt låta varje människa välja det som passar bäst är att respektera varje människas unika värde.

Solidaritet

Det är kommunens skyldighet att främja dess invånares ekonomiska och sociala trygghet. Men vi har även alla ett ansvar som medmänniskor. Den kristdemokratiska ideologin betonar solidaritet. Denna solidaritet gäller inte bara inom den egna gruppen eller inom geografiska gränser, utan omfattar såväl de svaga i vårt eget samhälle som medmänniskor i den internationella gemenskapen. Solidariteten är grunden för social rättvisa, det vill säga ambitionen att utjämna strukturella orättvisor och att skapa en rättvis fördelning inom det goda samhället. Hur man behandlar och tar hand om de svagaste kan ses som ett mått på hur civiliserat ett samhälle är. Den som känner solidaritet med svaga och utsatta behandlar dem också med värme och medkänsla.

Alla människors lika värde

Principen om alla människors lika värde ska vara grunden för all politik. Detta innebär att ingen människa får behandlas kränkande eller diskrimineras på grund av till exempel kön, ålder, social bakgrund, etnisk tillhörighet, funktionshinder, sexuell identitet eller religion. Jämlikhet och jämställdhet kräver likvärdiga villkor, både formellt och informellt. För att detta ska bli möjligt måste vi erkänna och undanröja traditionella vanföreställningar, fördomar och strukturer som förhindrar eller försvårar jämlikhet. Detta gäller inom familjen, på arbetet liksom i samhället i övrigt.

Barn och familj

Familjer ser olika ut och alla är lika viktiga och värdefulla. Vi politiker ska inte styra hur familjer ser ut, utan istället arbeta för att alla får en så bra tillvaro som möjligt. Barn behöver tid och kärlek från sina föräldrar och föräldrar behöver ha tid för sina barn och för varandra.

Familjerna är samhällets viktigaste byggstenar. Det mest effektiva sättet att förebygga och minska stora samhällsproblem som våld, kriminalitet och drogmisbruk är att stödja familjerna.

Föräldrarollen måste uppvärderas och familjepolitiken ska möjliggöra för föräldrar att tillbringa mer tid med barnen.

Barn- och familjekonsekvensanalys

Alla politiska beslut ska analyseras utifrån vilka konsekvenser de får för barn, familjer och nära relationer. Det kan handla om att identifiera ett förslags inverkan på familjernas ekonomiska situation, hur balansen mellan arbete och fritid upprätthålls eller hur det påverkar förutsättningarna att värna och vårda positiva familjerelationer. Detta ska göras i barn- och familjekonsekvensanalyser.

Valfrihet och rättvisa inom barnomsorgen

Föräldrar ska ha rätt att fritt välja barnomsorg. Kommunens stöd till barnomsorgen måste fördelas rättvist och innebära verkliga valmöjligheter för familjerna. Det betyder att även de som inte kan eller vill nyttja den kommunala barnomsorgen också ska ha rätt till ekonomiskt stöd. Förskola är inte nödvändigtvis det bästa alternativet för alla barn. Kommunen ska underlätta för alternativa lösningar som till exempel pedagogisk omsorg, föräldrakooperativ och flerfamiljssystem. För att öka valfriheten inom barnomsorgen och ge de olika alternativen lika villkor ska barnomsorgspengen gå direkt till det alternativ som föräldrarna väljer.

Med en större öppenhet för alternativa lösningar ökar inte bara valfriheten, utan även möjligheten att komma till rätta med de stora grupperna inom barnomsorgen. Staden ska uppnå Skolverkets rekommendation på max 15 barn per grupp inom förskolan.

Fler familjecentraler

På familjecentraler bedrivs förebyggande och hälsofrämjande verksamheter riktad till föräldrar och barn genom att olika aktörer samordnar sina resurser. Basen är den allmänna mödra- och barnhälsovården i samverkan med öppna förskolan samt en förebyggande socialtjänst. Men även kurator, logoped och familjerådgivning kan knytas till verksamheten. Genom denna samverkan ökar möjligheten att tidigt identifiera barn i riskzonen och sätta in det stöd och hjälp familjen behöver. Familjecentralen, i samverkan med till exempel ideella föreningar, ska anlitas som utförare av föräldrautbildning. Föräldrarna ska stärkas i sin föräldraroll och erbjudas fler föräldrautbildningar, inte bara när barnet är nyfött utan återkommande under uppväxten.

Familjerådgivning

Alla familjer har olika förutsättningar och för en del är det svårare att få vardagen att gå ihop. Det måste uppmärksammas bättre att det faktiskt finns hjälp att få vid behov. Alla nyblivna föräldrar ska få en "värdecheck" på ett gratis familjerådgivningstillfälle.

Barn som anhörig

Staden ska ha en enhet för att samordna stöd för barn som anhöriga. Det räcker inte med omsorg om patienten. Dess anhörigas och inte minst barnens behov måste också tillgodoses på bästa möjliga sätt. När en familjemedlem får en psykisk eller fysisk sjukdom, skada eller hamnar i ett missbruk får det konsekvenser för hela familjen. Denna enhet för samordning ska arbeta nära alla berörda instanser, exempelvis hemsjukvården och elevhälsan samt fungera som en lots för de barn som är i behov av stöd. Stödet ska finnas för barn genom hela sjukdomstiden såväl som för tiden efter.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer sker oftast inom hemmets väggar och det kan därför vara svårt att upptäcka. Det kan kompliceras ytterligare av att brottsoffret har en beroendeställning till förövaren. Kommunen måste fortsätta att stärka arbetet för att skydda brottsoffren. Det får till exempel inte vara så att någon tvingas leva kvar i en destruktiv relation på grund av att den inte hittar en ny bostad.

Kommunal barn- och familjeombudsman

FN:s barnkonvention ska genomsyra arbetet i alla kommunala verksamheter. Dock finns det ingenstans man kan vända sig om man som barn eller förälder anser att konventionen inte följs. För detta ändamål krävs en lättillgänglig instans som är fristående i förhållande till förvaltningar och verksamheter i övrigt; en kommunal barn- och familjeombudsman.

Lekplatser

De befintliga lekplatserna runt om i staden behöver rustas upp samtidigt som nya behöver skapas. Inte minst centrala Göteborg behöver fler lekplatser och spontanidrottsplatser. Den nylanserade appen ”Lekplatsen Göteborg” ska göras känd för att underlätta och främja barns lek.

Kristdemokraternas förslag:

- Gör barn- och familjekonsekvensanalyser
- Utveckla stöd för barn som anhörig
- Öka valfriheten genom barnomsorgspeng
- Minska antalet barn i barngrupperna
- Värdecheck för familjerådgivning
- Inrätta en kommunal barn- och familjeombudsman

Skola

Utgångspunkten i kristdemokratisk utbildningspolitik är att alla är unika, lär på olika sätt och under olika lång tid. Skolan ska ge förutsättningar för varje enskild elev att utveckla sina talanger och att ge elever i behov av särskilt stöd den hjälp de behöver så tidigt som möjligt under skolgången.

Det största förbättringsområdet handlar om det systematiska kvalitetsarbetet. Skolorna, stadsdelarna och kommunen centralt måste gå hand i hand i arbetet med detta betydelsefulla verktyg för att alla elever ska nå målen. Rektorn ska ges rätt förutsättningar att utöva sin roll som skolans pedagogiska ledare.

Skolpeng

Resurserna till skolan ska säkerställas genom att införa en skolpeng. Skolpengen innebär att en grundsumma följer eleven och tillfaller den skola han eller hon väljer att gå i. Utöver grundpengen ska en tilläggsresurs betalas ut för elever i behov av särskilt stöd. Med skolpeng garanteras att pengarna följer eleven och på så sätt går till skolan.

Valfrihet och lika villkor

Rätten att välja skola är en demokratisk självklarhet, som slås fast bland annat i Europakonventionen. Mångfalden av skolor ger den enskilde eleven möjlighet att få en utbildning som passar just honom eller henne. Friskolor stimulerar dessutom till pedagogisk och organisatorisk förnyelse.

Inrätta en nämnd för grundskola och specialpedagogik

Ansvar för grundskola och specialpedagogik ska lyftas från stadsdelarna till en ny nämnd för att samordna de resurser som finns för stadens grundskolor och för de elever som är i behov av särskilt stöd i Göteborg. Göteborgs stad behöver gå mot ökad centralisering av skolorna för att stärka likvärdigheten både inom och mellan stadsdelarna. Runt de elever som behöver både skolans specialpedagogiska stöd och sjukvårdens stöd för att nå målen måste samverkan öka.

Hösten 2013 startar den nya gymnasiesärskolan. De förändringar som då införs ska ge en utbildning där den enskildes behov och

önskemål så långt som möjligt får styra mer än tidigare. Den nya skollagen innebär stora förbättringar för särskolan där framförallt valfriheten, både för elever och föräldrar, blir större. Göteborgs Stad ska vara ett föredöme i den nya gymnasiesärskolan och attityderna omkring särskolan ska förbättras.

Lärarna

Kompetenta och engagerade lärare är skolan viktigaste resurs. All utbildning är beroende av att lärare och annan pedagogisk personal ges möjlighet att fokusera på sitt huvudsakliga uppdrag; att förmedla kunskap och rusta barn och unga med färdigheter för framtiden. Den administrativa bördan för lärarna måste lätta.

Utvärdering

Ett kontinuerligt kvalitetsarbete är en grundsten för ständig utveckling av skolans arbete med måluppfyllelse och trivsel. Elevmedverkan i detta kvalitetsarbete, i form av enkäter för utvärdering av undervisningen, är en viktig del. Resultat från elevenkäter ska, tillsammans med annan information och nyckeltal, göras kända på nätet. På så sätt kan elever och föräldrar göra ett mer välgrundat val av skola. En sådan kunskap kan också skapa förutsättningar för skolornas kvalitetsarbete och sporra utveckling och samarbeten.

Värdegrundsarbete i skolan

Lärare och övriga vuxna i skolan har en viktig uppgift i att bekräfta och förstärka vänlighet, omtanke om andra, respekt, ärlighet och pålitlighet hos eleverna. Arbetet med värdegrunden ska ingå i undervisningen och följas upp i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Elevinflytande ska finnas på så många områden som möjligt och öka i takt med elevernas mognad. Skolan ska i sin undervisning förmedla ett internationellt perspektiv och att solidariteten inte stannar vid det egna landets gränser. Arbetet för en hållbar utveckling ska stå i fokus.

Lugn och ro i skolan

Trygghet, arbetsro och ordning i skolan är grundläggande förutsättningar för en god lärandemiljö. Alla tendenser till våld, mobbning, kränkande tillmälen och uttryck för främlingsfientlighet och rasism i skolans värld ska motverkas med

konsekvens och tydlighet på ett tidigt stadium. Det ska därför finnas rutiner som tydliggör på vilka sätt skolpersonal ska ingripa vid störande eller hotfulla situationer, och att dessa rutiner är väl kända och används på skolorna. Kontakterna mellan skola och föräldrar är centrala i arbetet med att motverka mobbning och kränkande behandling. Föräldrar till både den som mobbar och den som mobbas ska alltid kontaktas. Skolan ska vara skyldig att kontakta föräldrarna inom 24 timmar från det att mobbning eller kränkande behandling uppmärksammas.

Öka närvaron

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. För att öka närvaron i klassrummet ska skolans redovisas i elevernas terminsbetyg. Kommungemensam statistik över närvaron ska redovisas per månad. Staden ska införa en SMS-tjänst som ger föräldrar till elever som är frånvarande från skolan snabb information om att barnen inte är i skolan. Kommungemensamma regler och rutiner ska införas på samtliga skolor.

Förstärk elevhälsovården

Barns hälsa, framför allt den psykiska, har försämrats de senaste åren. Genom regelbundna hälsokontroller och hälsosamtal kan man tidigt identifiera barn i riskzonen kan många problem förebyggas. Elevhälsovården ska stärkas, bland annat genom att säkerställa god tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och specialpedagoger. Elevhälsogarantin ska stärkas och ge eleven rätt till elevhälsovård inom 24 timmar.

Skolidrott

Skolhälsovård ska också vara friskvård. Skolidrott är en viktig del i det förebyggande elevhälsoarbetet. Mer skolidrott ger positiva effekter på både skolprestationer och hälsa, men medverkar också till en mer aktiv fritid. Det ska vara fysisk aktivitet på skolschemat varje dag.

Förstärk simundervisningen

Med tidiga insatser för att öka simkunnigheten skapas möjligheten att alla elever kan nå läroplanens mål. Skolorna ska tillsammans med Idrott- och föreningsnämnden hitta gemensamma lösningar

som skapar förutsättningar för att använda de kommunala simanläggningarna för simundervisning.

Civilsamhället

Möjligheten att som volontär engagera sig som läxläsningsstöd eller annan stödperson ska stärkas. Dessa ersätter inte någon av skolans personal, utan utgör ett socialt stöd för eleverna, skapar trivsel och trygghet i skolan. Därför ska enskildas och frivilligorganisationers engagemang uppmuntras.

Samarbete mellan civilsamhället och skolan ska främjas också för att öka möjligheten för både en aktiv fritid och skolgång, till exempel genom att bjuda in externa aktörer för att leda skolidrotten. Föreningslivet är också en utbildning i demokrati och ger en ökad förståelse för hur samhället är uppbyggt.

Nyanlända elever

Fler lektioner i svenska behövs för de nyanlända. Det första året en elev går i svensk skola ska tid kunna flyttas från andra ämnen till svenskundervisningen. Elever i årskurs 6-9 som är nyanlända ska få utökad undervisning i svenska. Skolorna brister i kartläggningen av elevernas tidigare skolbakgrund, vilket gör att undervisningen inte är anpassad efter den enskilda elevens grundkunskaper utan efter ålder. Därför måste staden införa ett kommungemensamt arbetssätt för hur kartläggningen ska gå till.

Modersmålslärarna – en länk mellan skolan och hemmet

Modersmålsundervisningen ska kopplas ihop med den övriga undervisningen och användas som ett stöd för inläring. Det kan innebära stora pedagogiska vinster om modersmålslärarna kan arbeta med studiehandledning och ämnesundervisning på elevens modersmål. Föräldrar ges en mer direkt kontakt med skolan genom att de kan kommunicera på sitt modersmål med läraren.

Fler elever måste fås att använda sin rätt till studiehandledning på modersmålet. Därför ska en informationskampanj genomföras – så att alla elever får den information som krävs för att kunna nyttja sin rätt.

Fortsatt satsning på IKT

En fortsatt satsning på informations- och kommunikationsteknik (IKT) i skolorna är nödvändig för att Göteborgs barn och

ungdomar ska stå sig i konkurrens med andra barn och ungdomar i världen. Tillgången till IT och datorer ska inte bero på i vilken stadsdel man går i skolan. De tekniska hjälpmedel som finns måste komma de elever som behöver dem till del. Att inrätta Skoldatatek i varje stadsdel är ett sätt att stärka stödet för elever i behov av särskilt stöd.

Kristdemokraternas förslag:

- Inrätta en nämnd för grundskola och specialpedagogik
- Minska lärarnas administrativa börda
- Förstärk elevhälsovården
- Förstärk simundervisningen
- Fysisk aktivitet i skolan varje dag
- Fortsätta satsningen på IKT och datorer

Ungdomar och studenter

I ungdomsåren formas ens identitet i samspel med familj, vänner och det omgivande samhället. Samtidigt ska många vägval göras som får stor betydelse resten av livet. Därför är det viktigt att det finns vuxna runt ungdomarna som har tid att vara den trygghet som är en förutsättning för frigörelseprocessen och identitetsskapandet. Elevhälsovården och ungdomsmottagningar ska ge rätt stöd och hjälp där tillgänglighet, tidiga insatser och samverkan ska vara ledorden. Gemenskap, bra hälsa, utbildning, en meningsfull fritid och arbete är förutsättningar för att må bra på vägen till vuxenlivet.

Kommunen ska stödja ungdomars möjlighet till meningsfulla fritidssysselsättningar. I varje stadsdel ska det finnas fritidsgårdar, replokaler eller andra lämpliga lokaler där ungdomar får en möjlighet att prova på eller ägna sig åt det de är intresserade av. Det gäller verksamheter i kommunal regi, såväl som de med kommunala bidrag. Det ska även finnas trygga platser att samlas på för ungdomar som är för gamla för fritidsgårdarna, samtidigt som de är för unga för att komma in på pubar och klubbar. Kommunen ska också verka för ett rabatterat pris på kollektivtrafik för studenter.

Ungas etablering på arbetsmarknaden

Ungdomars väg till etablering på arbetsmarknaden ställer stora krav på omgivningen, och inte minst på Göteborgs stad. Det är viktigt att kommunens arbete är kunskapsbaserat, målmedvetet och strategiskt. Runt om i staden pågår mycket bra arbete men det behöver utvecklas. Det behövs ett tydligare uppdrag och definition av stadens arbetsmarknadsinsatser, ett gemensamt utvärderingssystem för alla de insatser som görs och en utvecklad central samordning. Ungdomar med utländsk bakgrund är i högre grad arbetslösa än svenskfödda ungdomar. Detta faktum kräver krafttag från arbetsgivare i alla branscher genom att rekrytera personer med olika bakgrund för att inte ungdomar ska hamna i långvarigt utanförskap. För ungdomar som behöver hjälp från fler olika aktörer är Samordningsförbundens arbetssätt ett exempel på att få fler ungdomar till utbildning och jobb. Göteborgs stad är inte ensam i ansvaret, utan även statliga myndigheter och regionala aktörer, till exempel Arbetsförmedlingen och hälso- och

sjukvården måste finnas med i arbetet för att förhindra att ungdomar hamnar i utanförskap. Stadens samarbete med det civila samhället ska stärkas för att öka ungas möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.

Studentbostäder

Göteborg är en populär stad att studera i. Utöver infödda göteborgare flyttar många unga till Göteborg för studier. De kunskaper som alla dessa studenter har kan vara enorm tillgång för Göteborg. Samtidigt ställer detta stora krav på kommunen, inte minst på att det ska finnas bostäder. Studenters behov av billiga bostäder ska prioriteras. Nya sätt att få fram bostäder snabbt måste prövas, ett sätt är tillfälliga bygglov för studentbostäder. Bostadsutbudet ska över tid möta de demografiska förändringarna med de efterfrågeförskjutningar som följer av det. Kommunen bör underlätta konvertering av befintliga kontor till studentbostäder.

Kristdemokraternas förslag:

- Meningsfulla fritidssysselsättningar för ungdomar ska finnas i alla stadsdelar
- Samordna insatser och stärk samarbetet med det civila samhället för ungas etablering på arbetsmarknaden
- Prioritera behovet av studentbostäder

Tryggare och säkrare Göteborg

Alla göteborgare ska kunna röra sig tryggt i hela staden, i alla miljöer och vid alla tider på dygnet. Göteborg ska präglas av det öppna och mänskliga samhällets trygghet. Den bästa trygghetsfrämjande åtgärden är trygga familjer och en god skola. Insatser för att stödja föräldrar i deras roll är tillsammans med satsningar på barnomsorg och skola är viktiga för ett tryggare Göteborg.

Tidiga insatser är en framgångsfaktor även i brottsförebyggande arbete. Ju snabbare ett barn eller en ungdom som har problem kan identifieras, desto större är möjligheten till tidiga åtgärder. Ett nära samarbete mellan skolan, elevhälsovården, socialtjänst och polis är här avgörande. Nedskräpning och klotter skapar en känsla av otrygghet och otrevnad.

Trygghet för alla

Alla ska känna sig trygga i Göteborg. Idag upplevs många platser som otrygga. Särskilda satsningar ska genomföras för att öka tryggheten, inte minst för unga på väg hem. Det kan handla om ombyggnationer, bättre belysning, insatser mot svarttaxiverksamhet och stöd till nattvandrare. Det pågående arbetet med att förbättra tryggheten på Avenyn måste fortsätta och alla berörda aktörer måste ges möjlighet att delta i detta. För att öka tryggheten och attraktiviteten i hela staden ska trygghetsfrämjande åtgärder genomföras.

Våld eller hot om våld på grund av etnisk bakgrund, religiös tillhörighet eller sexuell identitet sker fortfarande. HBTQ-personer är en utsatt grupp samtidigt som många äldre känner otrygghet inför att gå ut kvällstid. Rätten att känna sig trygg gäller alla, utan undantag. För att öka tryggheten krävs olika konkreta åtgärder för varje utsatt grupp, som till exempel ökat stöd till kvinnojourer.

Att det finns människor som undviker idrottsevenemang för att de är oroliga för sig själva eller för sina barn är oacceptabelt. Stora idrottsevenemang ska vara en folkfest, men tyvärr drabbas framförallt fotbollen av huliganism. Det är viktigt att påpeka att huliganism i grunden är ett samhällsproblem, och inte ett problem som enbart idrotten har ansvar för. Göteborgs Stad ska samarbeta med berörda parter i strävan mot en positiv supporterkultur.

Den organiserade brottsligheten

Huvudansvaret för att bekämpa den organiserade brottsligheten ligger på polisen, där kommunen är en viktig samverkanspart i detta arbete. Kunskapscenter mot organiserad brottslighet är en viktig samverkansfaktor som kan bidra till att den organiserade brottsligheten bekämpas.

Även smuggling är en form av organiserad brottslighet som samhället måste motverka. Kommunen ska bistå polisen i arbetet mot otillåten försäljning av alkohol, som förekommer helt öppet inom kommunen.

Kristdemokraternas förslag:

- Stärk det brottsförebyggande arbetet
- Genomför trygghetsskapande åtgärder i hela staden
- Kommunen ska samverka med polisen mot brottslighet
- Stärk organisationer som arbetar med utsatta människor

Personer med funktionsnedsättning

Den ovillkorliga principen om alla människors lika värde förändras givetvis inte av en funktionsnedsättning. En person med funktionsnedsättning ska behandlas med lika rätt och lika möjligheter att bestämma över sitt liv och få sina behov tillgodosedda. Särskild uppmärksamhet måste dock ägnas åt barn och unga med funktionsnedsättning eftersom dessa sällan kan hävda sina rättigheter med samma kraft som vuxna. Exempelvis är det viktigt att ha rättvisa villkor för personlig assistans och färdtjänst.

Tillgänglighet

För att personer med funktionsnedsättning ska kunna ta del av kommunens service ställer det krav på fysisk tillgänglighet, men också på att kommunen tillhandahåller informationsmaterial som är tillgängligt för personer med olika funktionsnedsättningar. Samverkan med handikapporganisationerna är viktig för att uppmärksamma de brister som finns i samhället och även verka förebyggande. Kommunen ska vara en föregångare i arbetet med att avhjälpa hinder för personer med funktionsnedsättning. Kommunen ska också bistå företagare med råd och stöd för att öka den fysiska tillgängligheten i Göteborg.

För att en funktionsnedsättning inte ska bli till ett onödigt stort hinder ska det finnas möjligheter att välja mellan de hjälpmedel och de stöd som finns. Väntetiderna för hjälpmedel ska kortas väsentligt.

Arbete och sysselsättning

Stadsdelsnämnderna ska anpassa den dagliga verksamheten till individernas behov och önskemål. Personer med funktionsnedsättning ska ges bättre möjligheter att förvärvsarbeta eller studera. Göteborgs Stad som arbetsgivare ska vara en förebild i detta avseende. Kommunen ska aktivt arbeta med en "head hunting-funktion" som kan hjälpa fler personer med funktionsnedsättning till en anställning.

Bostäder

Det är kommunens ansvar att se till att personer som på grund av sin funktionsnedsättning är i behov av bostad med särskilt stöd får

detta. Kommunens arbete med denna fråga måste intensifieras. För att kunna motsvara det behov som finns krävs att det skapas ett varierat bostadsutbud. Det behövs fler servicebostäder och lägenheter i det ordinarie bostadsbeståndet så att boenden med särskilt stöd inte upptas av personer som kan bo i vanliga lägenheter.

Lotsar

De sätt som vi kan underlätta för familjer med särskilda behov behöver bli bättre. En bra satsning är lotsarna för familjer med barn med funktionshinder. Dessa barn behöver ofta många olika typer av stöd. Lotsarna ska hjälpa dem och deras föräldrar att hitta rätt bland alla insatser.

Färdtjänsten

För att utveckla framtidens färdtjänst måste andelen personer med funktionsnedsättning som nyttjar kollektivtrafiken öka. Ett minskat användande av färdtjänsten får däremot inte ske på bekostnad av rörelsefriheten för den enskilde. För att stimulera ett ökat nyttjande av kollektivtrafik istället för färdtjänst ska nolltaxa erbjudas resenärer med färdtjänsttillstånd.

De som beviljas färdtjänst ska inte få antalet resor begränsat. För att öka tillgängligheten måste oplanerade resor kunna göras utan att man tvingas dra in på något annat. Beviljandet av ledsagare ska göras utifrån vilket behov som finns i anslutning till resan, och inte som idag, enbart baserat på behovet under själva resan.

Kristdemokraterna vill:

- Öka andelen bostäder anpassade till personer med funktionsnedsättning
- Utgångspunkten i beviljandet av färdtjänst ska vara obegränsat antal resor
- Råd och stöd till företagare för att öka tillgängligheten ska ges
- Inrätta en head-huntingfunktion för fler anställningar

Äldre göteborgare

Äldre göteborgare ska bemötas med respekt och de ska ha makt och inflytande över hela sin livssituation. Alla göteborgare ska kunna åldras med värdighet.

För att Göteborg ska bli en bra stad för äldre ska service, vård och omsorg vara tillgänglig och ges utifrån en helhetssyn på den enskilde, med hänsyn till själsliga, andliga och materiella behov. Detta innefattar även möjligheten att själv få välja vem som utför hjälpen till exempel i hemmet. Dessutom ökar kreativitet, innovationskraft och delaktighet för andra aktörer om det kommunala monopolet upphör. Göteborg ska därför tillämpa Lagen om valfrihet (LOV) så att valfriheten ökar och att alla får möjlighet att välja utförare.

Bo rätt hela livet

En förutsättning att få bo kvar hemma så länge man vill är att man får den hjälp i hemmet man behöver och inte känner sig ensam och isolerad. Närhet och tillgång till träffpunkter är också väsentligt. Det är även viktigt att man känner trygghet i vetskapen att när man inte längre kan eller vill bo kvar hemma kommer man att få en plats på ett äldreboende. Platserna på äldreboenden ska inte bli färre, de behöver bli fler. Par som vill bo ihop ska få göra det trots att bara en av makarna har behov av äldreboende. Dessutom ska oro och ensamhet vägas in i bedömningen om behov av plats på äldreboende.

Trygghetsboende

I Göteborg behöver antalet trygghetsboenden öka. Ett trygghetsboende är vanliga lägenheter som är anpassade till äldres behov. Ofta har de tillgång till gemensam matservering, samlingslokaler för aktiviteter och hobbyverksamhet. Meningen är att en yngre pensionär ska kunna flytta in i ett boende där man vet att man kan bo kvar länge.

Inrätta fler träffpunkter

Många äldre drabbas av social isolering, vilket påverkar såväl den fysiska som den mentala hälsan. Det ska därför, gärna i anslutning till äldreboenden, inrättas fler träffpunkter för äldre, där äldre som bor hemma kan träffas för att äta tillsammans och få hälsoråd. Det

ska även vara möjligt att delta i andra aktiviteter som till exempel fysisk aktivitet, estetisk verksamhet och utflykter. Staden ska underlätta för befintliga träffpunkter.

Teknik för äldre

Teknik i hemmet för äldre är ett sätt att öka tryggheten. En del äldre tvingas att flytta då deras bostad inte är anpassad för de behov de har. För att äldre ska kunna bo kvar hemma längre är det viktigt att kommunen inte bara bygger lägenheter som är tillgänglighetsanpassade utan även anpassar befintliga hus. Det är även viktigt att underlätta lägenhetsbyten inom fastigheterna. Annan teknik i hemmet som kan avlasta både boende och personal ska användas för att öka äldres tillgänglighet, delaktighet och trygghet.

Socialt innehåll och trädgårdar

Minst en procent av pengarna som går till äldreboenden ska gå till socialt innehåll. Äldre ska ha möjlighet att regelbundet komma ut och delta i olika aktiviteter. Här kan volontärer vara ett komplement till den ordinarie personalen för att genomföra detta. Utemiljön ska förbättras i anslutning till särskilda boenden. Fler trädgårdar till våra äldreboenden ska därför anläggas.

Ökat fokus på äldres rehabilitering

För att förbättra samverkan mellan olika professioner som kommer i kontakt med äldre ska arbetet med hemrehabilitering intensifieras. Arbetssättet går ut på att hemtjänstpersonal, arbetsterapeuter, sjukgymnaster och övriga jobbar ihop, samverkar och utbyter kunskaper utifrån den äldres behov och förutsättningar. Resultatet av samverkan blir ökad trygghet för våra äldre och tydligare medicinsk överblick för vårdpersonalen inom hemsjukvården. Det kommer även fortsättningsvis att behövas korttidsplatser då alla äldre inte alltid direkt klarar övergången mellan sjukhusvistelsen och hemmet.

Inrätta en kommunal äldreombudsman

Kvalitetsbrister inom äldreomsorgen är allvarliga och kommunen ska göra mer för att följa upp och utvärdera sin verksamhet. En kommunal äldreombudsman ska inrättas dit den enskilde kan vända sig med frågor och klagomål. Äldreombudsmannen ska ha

en stark, fristående ställning gentemot politiker och personal. En annan viktig funktion är att vid behov kunna hänvisa och förmedla kontakter till ansvariga, liksom att dokumentera och följa upp inkomna synpunkter.

Äldrelots

Bland äldre, framförallt med invandrarbakgrund, finns det många som inte får den hjälp de behöver eftersom de själva eller deras anhöriga inte känner till kommunens skyldigheter. Många äldre med utländsk bakgrund tappar det svenska språket när man blir äldre, därför behövs det fler avdelningar på äldreboende för olika språkgrupper. Kommunen ska därför arbeta med uppsökande verksamhet i gruppen över 75 år. Tillgång till äldrelots ska finnas över hela staden.

Stöd anhörigvårdarna

Uppemot två tredjedelar av det totala vård- och omsorgsarbetet utförs av anhöriga. Den som vårdar en anhörig i hemmet ska erbjudas praktisk och ekonomisk hjälp samt handledning. Det stöd och den hjälp, till exempel i form av avlastningsplatser, avlösning och dagverksamhet som finns måste utökas. Kommunen ska även kunna erbjuda så kallad nattvård. Avlösning av anhöriga i hemmet kan ibland vara bättre än en avlastningsplats på något boende.

Hemsjukvård

Hemsjukvården behandlar alla patienter i behov av vård i hemmet och inte bara äldre. Utvecklingsarbetet i den avancerade hemsjukvården och den palliativa vården ska fortsätta så att samverkan mellan hemsjukvård, hemtjänst, primärvård och länssjukvård fördjupas ytterligare.

Äldres måltider

Måltiderna för våra äldre ska få möjlighet att vara dagens höjdpunkter. Det handlar inte bara om matens kvalitet utan också om miljön runt omkring och sällskap vid måltiden. Kompetensen hos personalen ska öka både inom hemtjänst och på våra äldreboende inom detta område.

För att minska problematiken med äldre som lider av undernäring ska det vara möjligt att ordna måltider i hemmet under hela dygnet

på samma sätt som på äldreboenden. Det ska också finnas dietister anställda i samtliga av stadens fyra regioner.

Äldres sjukdomar och fysisk aktivitet

Ansvaret för sjukvård ligger främst på regionen men kommunen har en viktig roll i det förebyggande arbetet. En sjukdom som särskilt drabbar äldre är osteoporos, benskörhet. Den leder till att risken för frakturer ökar. Sjukdomen kan förebyggas genom regelbunden motion som stärker benen i kroppen. Alla äldre ska därför få större möjligheter att gå på promenader och för det avsätts särskilda medel, promenadmiljoner. Med detta stöd kan exempelvis föreningslivet samverka med omsorgspersonal och anordna fysiska aktiviteter för äldre.

Kristdemokraternas förslag:

- Tillämpa Lagen om Valfrihet (LOV)
- Beakta oro och ensamhet i biståndsbedömningen
- Inrätta fler träffpunkter och trygghetsboenden
- Inrätta en kommunal äldreombudsman
- Riktade medel för äldres promenader

Social välfärd och folkhälsa

Social välfärd handlar i grunden om alla människors möjlighet att leva ett värdigt liv. Faktorerna som påverkar dessa möjligheter är många och det finns många olika utmaningar. Vi människor är alla unika. Detta innebär att det inte finns en lösning som passar alla utan istället måste sociala insatser så långt det är möjligt anpassas utifrån den enskilda människans behov.

Vår fysiska och psykiska hälsa grundläggs tidigt i livet, vilket gör det viktigt med tidiga förebyggande insatser. Ofta sätts åtgärder in först i tonåren, trots att problemen hade kunnat identifieras tidigare. Förutom det onödiga mänskliga lidande det medför innebär det också att kostnaderna många gånger blir väldigt höga.

Att utanförskap bryts och att fler arbetar är det bästa sättet att minska sociala orättvisor och grogrunden för passivitet och destruktivitet hos enskilda människor och grupper. Med ökad sysselsättning är dessutom fler med och bidrar till den offentliga servicen, vilket medför möjligheter till förbättrade servicenivåer.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgens uppgift är att stödja, hjälpa och skydda utsatta personer och grupper i samhället. Dessa ska i sin verksamhet arbeta med nätverksbyggande både inom förvaltningens olika verksamhetsområden och med andra i samhället verksamma stöd- och hjälpinstanser.

Individ- och familjeomsorgen ska även arbeta förebyggande då små insatser i ett tidigt skede, utöver ökad livskvalitet, även leder till minskade kostnader i ett längre perspektiv. Det är i detta sammanhang av stor vikt att det finns ett utvecklat samarbete mellan socialtjänst, skola, förenings- och fritidsverksamhet samt polis.

Arbetet med att minska beroendet av försörjningsstöd ska intensifieras. Passivt beroende av försörjningsstöd måste i större omfattning bytas mot aktiva åtgärder för att öka den enskildes livskvalitet. Samordning av Försäkringskassans, primärvårdens, Arbetsförmedlingens och socialtjänstens resurser ska utvecklas vidare inom bland annat Samordningsförbunden. Barnperspektivet ska genomsyra socialtjänstens arbete.

Uppväxtmiljön

Sambandet mellan barns hälsa och föräldrarnas ekonomiska, sociala och psykiska situation är tydligt. Det förebyggande folkhälsoarbetet ska inriktas på att tidigt identifiera barn och ungdomar i riskzonen och att stödja utsatta familjer. Arbetet kräver en helhetssyn och ett nära samarbete mellan till exempel mödravård, barnavårdscentral, barnomsorgen, och socialtjänst, något som underlättas genom att samla dessa under samma tak i form av så kallade familjecentraler.

Ett bra sätt att tidigt uppmärksamma barn och ungdomar som har det svårt är genom skolans elevhälsoteam. Det är därför ur ett folkhälsoperspektiv viktigt att stärka elevhälsovården.

Barn i riskzonen

Barn som lever i dysfunktionella familjer behöver extra hjälp och stöd. Det kan till exempel handla om barn som bevittnat eller utsatts för våld i hemmet, barn till föräldrar med missbruksproblem eller psykisk sjukdom. Barn som har en förälder i fängelse är också en särskilt utsatt grupp. För alla dessa är det viktigt att det finns tillgång till särskild hjälp som är anpassad till den enskilda situationen. Stödet måste ges med respekt för familjens integritet och med barnet i centrum. Familjerådgivning, utredningslägenheter och multiprofessionella arbetsteam är exempel på hur man kan arbeta med dessa barn.

Gränser mellan olika huvudmän får inte utgöra hinder för hjälpen. Socialtjänsten får idag alltför sent del i ansvaret för många av dessa barn och ungdomar. Det är viktigt att kommunen stödjer och tar tillvara det ideella arbete som utförs av olika föreningar för dessa barn.

Staden ska ha en enhet för att samordna stöd för barn som anhöriga. Denna enhet för samordning ska arbeta nära alla berörda instanser, exempelvis hemsjukvården och elevhälsan samt fungera som en lots för de barn som är i behov av stöd.

Det finns ett stort behov av små enheter där barn med traumatiska upplevelser, under en kortare tid, kan få ”landa” i en något mer skyddad miljö än den som den ordinarie förskolan utgör. Dessa mindre enheter ska förslagsvis bemannas med erfaren förskolepersonal som genomgått krisutbildning, samt ha god tillgång till psykologisk kompetens.

Familjehemsplacerade barn

För barn som lever i en familj där situationen av olika anledningar blivit ohållbar är det viktigt att det finns platser där man kan leva i trygghet. Det är därför viktigt att det finns familjehem och hem för vård och boende, så kallade HVB-hem. Vid dessa placeringar ska barnperspektivet alltid vara centralt. Tillsynen av familjehemsplacerade barn måste fortsätta att utvecklas för att så långt som möjligt garantera alla barns trygghet. De metoder som används av socialtjänsten måste ständigt utvecklas och när det sker framgångsrikt ska detta spridas till alla delar av staden.

Alkohol, narkotika, doping och tobak

Arbetet mot missbruk av alkohol ska inriktas mot att motverka en för tidig alkoholdebut och minska totalkonsumtionen av alkohol. Rökning, framförallt bland ungdomar, måste minska. För att öka möjligheten till tidig upptäckt av narkotikaanvändande ska skolorna, efter föräldrarnas medgivande, kunna göra oanmälda drogtestar på eleverna. De som arbetar med att motverka användning av narkotika måste ständigt ha kunskap om nya droger, som ofta sprids snabbt på internet. Det är en utmaning som de ska ha stöd och resurser att möta.

Missbruks- och beroendevård

Staden ska arbeta aktivt för att minska alla former av missbruk. Variationer i behandlingar mellan olika stadsdelar måste minska. Socialstyrelsens nationella riktlinjer på området skall därför efterföljas. De metoder som används ska vara evidensbaserade och det måste upprättas tydliga individuella behandlingsplaner. Det är även viktigt att det finns rutiner för att säkerställa samverkan med sjukvården kring personer med samsjuklighet, det vill säga personer som både är missbrukare och lider av psykisk sjukdom. Även frivilligorganisationernas viktiga arbete och kunskap ska tas bättre tillvara.

För att intensifiera arbetet mot missbruk satsas särskilda medel på att stärka socialsekreterarnas arbete. Det ska utredas hur det framgångsrika system som använts inom sjukvården med en så kallad kömiljard kan appliceras på missbruksvården i Göteborg för att uppmärksamma och stärka enheter som bedriver en framgångsrik missbrukarvård.

Prostitution och trafficking

Prostitution kan idag se mycket olika ut och internet har tyvärr möjliggjort nya sätt att prostituera sig. Detta måste mötas från kommunens håll. Prostitutionsgruppen under Social resursförvaltning gör ett bra och viktigt arbete som ständigt måste vidareutvecklas. Prostituerade är en mycket utsatt grupp i samhället. Inte sällan är det människor som lockats till Sverige med falska löften om jobb. Motverkande av prostitution och trafficking ska ges hög prioritet.

Brottsoffer

Brottsoffer är ofta i behov av hjälp och stöd efter den traumatiska upplevelse som det innebär att bli utsatt för brott. Dialog och medling är i detta sammanhang viktiga projekt som erbjuder brottsoffer och gärningspersoner en möjlighet att mötas efter allvarliga brott för att samtala om brottet och dess följder tillsammans med erfarna medlare.

Hemlöshet

Det finns många olika orsaker till att någon blir och är hemlös. För många har en livskris som kombinerats med missbruk till slut inneburit att man blivit av med bostaden. Dessutom är bristen på bostäder en viktig faktor. Kommunen har en skyldighet att säkerställa att alla invånare har tak över huvudet, men det innebär inte att kommunen ska bedriva all verksamhet i egen regi. Frivilligorganisationerna fyller en mycket viktig funktion.

Göteborg måste i större utsträckning arbeta med lösningar som är anpassade till den enskilda människan så att rätt insatser ges utifrån behov och förutsättningar. Samarbetet med frivilligorganisationerna, samt med psykiatri och sjukvården ska vidareutvecklas.

Den som är hemlös har ofta sociala problem som sällan kan lösas utan tryggheten i ett stabilt boende. Staden ska arbeta med modellen "Bostad som grund". Där ses bostaden som grundläggande för att ordna upp sitt liv, men de lägenheter som erbjuds bör inte ligga i kluster. Arbetet med att motverka missbruk måste också fortsätta eftersom den hemlöses problem inte får en permanent lösning utan drogfrihet.

Övervikt och fetma

Övervikt och fetma orsakar många svåra hälsoproblem. Särskilt allvarligt är att problemen går ner i åldrarna eftersom fetma som är grundlagd tidigt i livet är särskilt svår att komma tillrätta med.

Den ökade övervikten och fetman beror på försämrade matvanor och för lite fysisk aktivitet. Den fysiska aktiviteten hos barn och ungdomar måste öka, både under skoltid och på fritiden. I grundskolan ska tiden som ägnas åt fysisk aktivitet öka. Skolgårdarna ska utformas så att de inbjuder till lek och idrott. För att uppmuntra elever till fysisk aktivitet även på fritiden är det viktigt med ett väl utvecklat samarbete mellan skolor, fritids, och idrottsföreningar.

Även vikten av hälsosamma vanor bör betonas i skolan och på förskolorna. För att undvika att elever hoppar över skolmaten är det viktigt att den mat som serveras i skolorna inte bara är näringsrik och nyttig, utan även att den smakar gott och serveras på ett aptitligt sätt i en lugn miljö.

Sex och samlevnad

Det är viktigt att det i skolorna ges information om sex och samlevnad. Undervisningen ska syfta till att eleverna ska kunna ta ansvar både för sig själva och andra vad gäller frågor om kärlek, sexualitet och relationer. Det finns ungdomar som på grund av sin religion eller kulturella tradition, kan uppleva det svårt att prata om sex och samlevnad. Inte minst gäller det ungdomar som inte identifierar sig med traditionella normer. Personal på stadens ungdomsmottagningar ska därför ha kunskap och erfarenhet att stödja dessa grupper.

Kristdemokraternas förslag:

- Satsa på tidiga insatser mot fysisk och psykisk ohälsa
- Skapa en korttidsförskola för traumatiserade barn
- Stimulera goda insatser i missbruksvården
- ”Bostad som grund” ska vara modellen i hemlöshetsarbetet
- Den fysiska aktiviteten ska öka i alla åldersgrupper

Integration och mångfald

Göteborg har sedan staden grundades varit en stad som präglats av mångfald och drygt 20 procent av stadens befolkning är idag födda utomlands. Att alla människor är unika och har ett lika och okränkbart värde är grundläggande för Kristdemokraterna. För att alla människor i realiteten ska ha samma rättigheter och möjligheter måste segregation, diskriminering och främlingsfientlighet motverkas kraftfullt.

Ta tillvara mångfalden

En förutsättning för att kunna öka integrationen är att alla känner till hur det svenska samhället fungerar och vilka rättigheter och skyldigheter man har. Då ökar delaktigheten samtidigt som utanförskapet minskar. Det ska därför anordnas regelbundna introduktionsmöten för alla nyinflyttade i Göteborg. Vid dessa ska man till exempel få information om kommunen, näringslivet, föreningar och svenskundervisning. Samhällsundervisning ska också vara en del av SFI, Svenska för invandrare.

Motverka arbetslöshet

Hög arbetslöshet bland människor med utländsk bakgrund är en av de främsta orsakerna till segregation och utanförskap. Står man utanför arbetsmarknaden förlorar man en naturlig plattform att lära sig svenska och knyta sociala kontakter. Det ska därför finnas särskilda ”jobbguidar” som har till uppgift att hitta arbete till människor med utländsk bakgrund.

Nystartszoner underlättar nyföretagande men kan också bidra till ökad integration. Dessa ekonomiska frizoner ska därför etableras i olika delar av Göteborg på försök.

Satsa på SFI, validering och grundskolekompetens

Vuxenutbildningen ska svara både mot enskilda människors och mot arbetsmarknadens behov. Den ska tillhandahålla både praktiskt inriktade program med till exempel lärlingsplatser och studieförberedande teoretiska program. De områden som ska prioriteras är sfi-undervisning, validering, grundskolekompetens och kvalificerad yrkesutbildning. Målet ska vara att alla som har ofullständiga gymnasiebetyg ska ges möjlighet att komplettera dessa. I detta arbete utgör också folkhögskolorna en viktig del.

Satsningarna på validering som syftar till att översätta personers färdigheter och kompetenser till formella handlingar ska fortsätta och förbättras. Det kan röra sig om utbildningar och kompetenser som en person inhämtat från sitt hemland. Men det kan också handla om färdigheter som man skaffat sig här i Sverige men där det saknas formella handlingar. Valideringsarbetet ökar människors möjlighet att få jobb.

Flyktingmottagande

Människovärdet är grundläggande för ett civiliserat samhälle och känner inga nationsgränser. Göteborg har en medmänsklig skyldighet att verka för en human och öppenhet till flyktingar. Flyktingmottagandet kan bli bättre och staden måste inta en aktiv roll i det tidiga flyktingmottagandet. Då flyktingar kommer i olika åldrar och med olika förutsättningar krävs en bredd i de åtgärder som sätts in.

Ensamkommande flyktingbarn är en grupp som behöver särskilt stöd. Dessa unga människor behöver snabbt ett tryggt boende, men också utbildning och vård. De resurser som finns i civilsamhället för att ta emot och hjälpa denna grupp ska tas tillvara.

Kristdemokraternas förslag:

- Inrätta nystartszoner på försök
- Fortsätt att satsa på validering
- Verka för ett bra och aktivt flyktingmottagande

Kultur

I en god kulturpolitik ingår det att förvalta såväl det materiella som det immateriella arvet i Göteborg. Kultur ska vara tillgänglig för alla göteborgare, oavsett var i staden man bor eller vilka sociala förutsättningar man har. Kultur skapar förståelse för att vi alla är unika, men att vi samtidigt har mycket gemensamt. Dock måste konsten alltid stå fri från politisk styrning.

Barnkultur

Det är viktigt att barn och ungdomar tidigt kommer i kontakt med kultur i skolan och att de inte enbart får lära sig att konsumera kultur, utan även ges möjlighet att skapa själva. Kultur- och musikskolan fyller en viktig funktion när det gäller att väcka barns och ungdomars intresse för kultur. Det är därför viktigt att denna verksamhet är tillgänglig för alla barn. För att fler ska få möjlighet att själva vara med och skapa ska möjligheterna att införa en kulturskolpeng utredas. En sådan peng ska kunna användas av elever för att välja kulturskola utifrån egna intressen och förutsättningar. Alla elever ska erbjudas plats i kulturskola.

Kultur för äldre

Även för boende på stadens äldreboenden ska kulturen göras mer tillgänglig. Kultur berikar livet och kan få en större betydelse ju äldre man blir. På äldreboenden ska kultur vara en naturlig del. I staden måste arrangemang som besöks av många äldre värnas och kulturella tillställningar ska vara tillgängliga även för äldre.

Friskvård

Kultur är viktigt som friskvård. Det är skillnad på att vara vid liv och att leva, och för att leva ett rikt liv spelar kulturen en stor roll och ska därför värnas om i staden och inkluderas i folkhälso- och friskvårdsinsatser.

Tillgängligt och modernt

Vi har alla ett gemensamt ansvar att förvalta tidigare generationers kulturella arv. Kultur måste värnas om men också utvecklas och göras tillgänglig både för den yngre och för den äldre generationen genom nytänk och modern teknik. Göteborgs museum ska tillgängliggöras på nätet genom virtuella gallerier. På detta sätt kan vi också tillgängliggöra och omhänderta den stora

kulturskatt för allmänheten med många ansevärda samlingar som Göteborg har men som idag är oåtkomliga och inte omhändertagna.

Museer

För att museernas rika utbud och verksamhet ska komma fler göteborgare till dels krävs att de arbetar utåtriktat och pedagogiskt med exempelvis temautställningar. Samarbetet med skolorna ska öka så att fler barn och ungdomar tidigt kommer i kontakt med och får möjlighet att ta del av museernas fantastiska utbud. Museernas samlingar ska omhändertas och tillgängliggöras. Utred hur stadens magasin kan utökas och öppnas upp.

Bibliotek

Biblioteken är en av de mest utnyttjade kulturinstitutionerna. Den unika plats för läsning, informations- och kunskapsökning, folkbildning och möten som biblioteken utgör ska värnas. För att förbättra helhetssynen och få en jämnare kvalitet över hela staden ska stadsdelsbiblioteken organisatoriskt underställas kulturnämnden. En litteraturhusverksamhet ska finnas inom ramen för Stadsbibliotekets verksamhet. Stadens kulturinstitutioner ska hålla sig uppdaterade med den tekniska utvecklingen och hitta nya sätt att nå ut. Till exempel kan utlåningen av e-böcker bli mycket större. Staten bör utreda hur man ska hantera den närmast monopolliknande marknaden för e-böcker som driver upp kostnaderna för utlåning.

Film

Det finns ett stort intresse för att spela in TV-produktioner och filmer i Göteborg. TV- och filminspelning genererar intäkter till staden via arbetstillfällena och näringsverksamhet samt bidrar till marknadsföring av Göteborg och ökar intresset för filmskapande som en del av kulturen. Det finns bra infrastruktur när det gäller TV- och filmproduktion, däremot behöver stadens attityd och samverkan kring filmskapande förbättras. Staden ska därför underlätta villkoren för TV- och filminspelningar genom stimulansmedel till filmutveckling i Göteborg.

Mångkultur

Det göteborgska kulturarvet har alltid berikats av människor med annan kulturell bakgrund än den svenska. En mångfald i kulturutbudet ska vara tillgängligt för alla. Det är därför en viktig uppgift att stödja minoriteters egna insatser att bevara och utveckla de kulturella drag de själva anser viktiga. För att visa på det mångkulturella arvet i den göteborgska kulturen ska stadens museer forma en utställning som tar avstamp i och lyfter fram vårt mångkulturella arv i Göteborg. Målet ska vara att denna utställning är en del av firandet av Göteborgs 400-årsjubileum.

Världslitteraturhus

Stadsbiblioteket och stadsdelsbiblioteken tillhandahåller litteratur på många av de språk som talas i landet. Ett av dessa borde utvecklas till ett Världslitteraturhus. För att staden ska vara hållbar långsiktigt måste de många kulturerna, berättelserna och språken göras tillgängliga och mötas. Därför ska möjligheten att skapa ett Världslitteraturhus i Göteborg utredas.

Kristdemokraternas förslag:

- Alla elever skall erbjudas plats i kulturskola
- Museerna ska göras tillgängliga på nätet
- Underlätta villkoren för TV- och filminspelningar i Göteborg
- Utred möjligheterna för ett Världslitteraturhus

Fritid

Demokratin är beroende av ett levande föreningsliv. Utan det ansvarstagande och ideella engagemanget som odlas i föreningslivet skulle vårt samhälle inte fungera.

Människor mår bra, trivs och utvecklas i gemenskap med varandra. Här fyller det civila samhället och föreningslivet en mycket central funktion i samhällsbygget. Föreningar är också viktiga ur ett integrations- och mångfaldsperspektiv och kan på många sätt fungera som en naturlig väg in i samhället för de som upplever sig stå utanför.

Föreningsstöd

Det kommunala föreningsstödet ska i första hand inriktas mot barn- och ungdomsverksamhet. Det är viktigt att man i beslutsprocessen lyssnar till ungdomars olika behov och önskemål. Vid utformningen av stödet är det viktigt att flickor och pojkar ges likvärdiga förutsättningar till fritidsaktiviteter.

Föreningsstödet ska bidra till att motverka segregation. Göteborgs Stad ska därför särskilt stödja föreningar som arbetar integrationsfrämjande och för personer med funktionsnedsättning. Dessa föreningar kan vara berättigade till stöd för sin föreningsverksamhet såväl för sin verksamhet riktade för personer med funktionsnedsättning.

Idrott

Idrotten är Sveriges största folkrörelse. Grunden för idrotten som folkrörelse utgörs av många personers ideella insatser. Kommunen ska uppmuntra och stödja dessa ideella föreningar i deras arbete. Särskilt viktigt för stadens ungdom är det arbete som ledarna inom ungdomsidrotten utför. Dessa fungerar ofta som förebilder för ungdomarna och kan verka som ett stöd även i det privata livet. Extra kraft ska läggas vid att stödja rekryteringen och utbildningen av ungdomsledare. Stadens föräldrar ska känna sig trygga med att kommunen kan fungera som stöd- och rådgivare till föreningslivet i synnerhet gäller det arbetet mot kränkningar och övergrepp mot barn.

Träna och må bra hela livet

I första hand är det ett personligt ansvar att ta hand om sig själv, sin kropp och sin hälsa. Men en personligt negligerad träning kan, i sin förlängning, leda till ett ökat kostnadstryck på samhället för ökade vårdinsatser. Förebyggande frivårdsarbete i form av stimulans för träning är därför en ren besparingsåtgärd för det offentliga men också en möjlighet att skapa trivsel och ökad livskvalitet för medborgarna. Kommunen ska på olika sätt medverka till att rörelse och aktivitet för alla åldrar. Platser för spontanidrott och träning kan bevaras och utvecklas. Äldres idrott och friskvård ska uppmuntras på olika sätt. Tillgängligheten till våra idrottsanläggningar måste bli bättre.

Ett effektivare utnyttjande av kommunala lokaler, planer och hallar leder till ökade träningsmöjligheter för både föreningar och enskilda. Berörda nämnder och bolag får i uppdrag att samverka för att öka nyttjandegraden av kommunala lokaler, planer och hallar.

Förbättra simundervisningen

Skolorna ska tillsammans med Idrott- och föreningsnämnden hitta gemensamma lösningar som skapar förutsättningar för att nyttja de kommunala simanläggningarna för simundervisning under skoltid.

Kristdemokraternas förslag:

- Likvärdiga villkor för pojkar och flickor
- Nyttjandet av kommunala planer, hallar och träningslokaler ska öka
- Förbättra simundervisningen

Tillväxt

Göteborg är en attraktiv stad att bo och leva i och uppfattas av många som den trevligaste staden i Sverige. Ett ständigt arbete ska pågå för att behålla en tätposition. I det arbetet krävs mod att välja, mod att prioritera och mod att fokusera långsiktigt. Här är kombinationen av ett bra ledarskap och ett personligt ansvarstagande avgörande. Utan alla göteborgares delaktighet och personliga ansvar för en god hushållning av våra gemensamma resurser, miljö och stadsrum samt för den allmänna bilden av Göteborg, kan inte ledarskapet lyckas.

Samarbete är vägen till framgång

För att staden och göteborgsregionen i övrigt ska fortsätta att vara en dynamisk tillväxtregion krävs att fler kommer i arbete. Det kräver att samtliga berörda aktörer; kommun, högskola och näringsliv, samverkar för att möta varandras behov och skapa förutsättningar för ett konkurrenskraftigt företagsklimat.

Stadens utvecklingspotential är till stor del beroende av utvecklingen inom den privata sektorn. I Göteborg med omnejd finns en blandad industri- och företagsstruktur. Blandningen mellan högteknologisk forskning och tung industri å ena sidan och mixen mellan små och stora företag å andra sidan gör att förutsättningarna är goda. Det gäller dock att förvalta och förbättra dessa förutsättningar genom att stimulera och uppmuntra till entreprenörskap och företagande.

Bättre företagsklimat

Entreprenörer och företagare skapar möjligheter för en god samhällsutveckling. Vi alla måste börja se på och tala om företagandet och entreprenörskapet med mer positivt laddade förtecken. Då får vi fler att ta steget, att våga. Vi måste förbättra förutsättningarna för de företag vi har idag och vi måste bli bättre på att stimulera entreprenörer att ta steget till företagare.

Att starta och driva företag ska vara enkelt. Kommunen kan göra mycket för att förenkla för företagen genom att till exempel tydliggöra och förbättra administrativa rutiner, som till exempel tillståndsansökningar och betalningstider. En företagare ska inte behöva vända sig till olika delar av stadens organisation för att klara kraven från den kommunala byråkratin.

Företagsverksamhet inom den sociala ekonomin är ett effektivt sätt att skapa förutsättningar för enskilda att åstadkomma en förändring i livet. Det kan leda till större möjligheter för den enskilde att komma in på arbetsmarknaden. Kommunen ska på olika sätt stödja framväxten av verksamheter inom den sociala ekonomin.

Ytterst handlar det om att förändra och förbättra inställning och attityd till företagande och entreprenörskapet. Ett förhållningssätt som kan grundläggas i skolan och förankras i hela den kommunala förvaltningen. När dylika synsätt får fotfäste i organisationen kommer Göteborg att ta nödvändiga och rejäla kliv i olika näringslivsrankningar. Det krävs för att stärka bilden av Göteborg som ett gott etableringsalternativ.

Framtidens infrastruktur

En god infrastruktur är grundläggande för tillväxt. Det västsvenska infrastrukturpaketet är ett första steg på den vägen. Men utvecklingsarbetet för framtiden får inte avstanna bara för att paketet övergått till en genomförandefas. Istället gäller det att staden tillsammans med andra aktörer fortsätter att identifiera nödvändiga investeringar för en hållbar tillväxt.

Destination Göteborg

Arbetet med att förstärka Göteborg som ett attraktivt resmål ska fortsätta. I detta arbete är naturligtvis evenemangs- och turistupplevelserna viktiga. De fördelar Göteborg som resmål för barnfamiljer ska föras fram ännu mer. Besöksnäringen ger staden en stor potential som omsätts i arbetstillfällen då dessa branscher ofta är personalintensiva. Men för att värna vår plats på den globala evenemangsmarknaden krävs ett fortsatt utvecklingsarbete av våra publika mötesplatser. Arenafrågan behöver en skyndsam lösning. Med ett för långdraget utrednings- och beslutarbete riskerar Göteborg att tappa ytterligare på evenemangsmarknaden.

Staden bör vara effektiv i nyttjandet av de fördelar som fartyget ostindiefararen Götheborg kan ge. Inför en eventuell situation där fartyget inte längre har möjlighet att segla bör staden ha utrett möjligheterna att lägga upp fartyget i Stora Hamnkanalen eller i ett central läge i hamnen och låta fartyget fortsätta vara en turistattraktion.

Göteborg som anlöp för kryssningstrafiken ska förbättras. Tillsammans med berörda parter ska Göteborgs Hamn verka för tillkomsten av ett attraktivt hamnläge för kryssningstrafiken.

Fler ska bidra

Att våra invånare har ett arbete att gå till varje dag skapar inte bara tillväxt, utan även en meningsfull tillvaro och självrespekt. Alla människor har ett grundläggande behov av att känna sig betydelsefulla och att få bidra med något. Arbetet med att minska bidragsberoendet, och se till att så många som möjligt efter egen förmåga kan arbeta, måste därför ges hög prioritet.

För att effektivisera, samordna och löpande utvärdera stadens arbete med att etablera göteborgare på arbetsmarknaden vill vi inrätta en delegation under kommunstyrelsen som uteslutande fokuserar på arbetsmarknadsfrågor. Denna delegation skall vara skild från stadens delegation för personalfrågor.

I områden där arbetslösheten är stor ska möjligheten att införa nystartzoner för att stimulera nya företagsbildningar prövas.

Globalisering

Den ständigt pågående globaliseringen påverkar förutsättningarna även för Göteborg. Vår konkurrensbild förändras ständigt. Göteborgs Stad konkurrerar inte bara med kommuner och regioner i Sverige, utan även med helt andra delar av världen. För att möta denna utveckling måste vi bli bättre på att se oss själva i ett internationellt perspektiv och anta de utmaningar som möter oss på den internationella arenan.

Kristdemokraternas förslag:

- Identifiera nästa stora infrastrukturinvestering
- Göteborg ska vara ett attraktivt resmål
- Förbättra attityderna till företagande och entreprenörskap

Stadsutveckling

Stadsutveckling berör många politikområden och komplexa frågeställningar som ytterst handlar om hur vi skapar en stadsmiljö som är både ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar. Stadsplaneringen ska främja barnens behov, möten mellan människor, bidra till ökad trygghet och samtidigt ta ansvar för miljön. Ett sätt kan vara att mer aktivt arbeta med gröna takterrasser. Det ska planeras för att i möjligaste mån behålla tysta zoner och gröna stråk. Barns behov av utrymme för lek och spontanidrott ska beaktas i planskedet. Stadsplaneringen ska därför belysa stadsutvecklingens konsekvenserna för barn och en god social trygghet.

Ljus, öppenhet och folk i rörelse ger trygghet där mörker, slutenhet och ödslighet skapat otrygghet. Stadsutvecklingen är en viktig faktor i det som sätter ramarna för vårt sociala liv. Idag upplevs många platser som otrygga. Särskilda satsningar ska genomföras för att öka tryggheten, inte minst för unga på väg hem. Det pågående arbetet med att förbättra tryggheten på Avenyn måste fortsätta och alla berörda aktörer måste ges möjlighet att delta i detta. För att öka tryggheten och attraktiviteten i hela staden ska trygghetsfrämjande åtgärder genomföras.

Stadens expansion ska ske på ett sådant sätt att staden växer från kärnan och utåt. Samtidigt som staden förtätas måste behovet av ny bebyggelse vägas mot värdet av den mark som tas i anspråk.

Medborgarnas möjlighet till dialog och inflytande i gestaltungsfrågor och markanvändning är en av nycklarna till en transparent och god samhällsutveckling.

Bygg på höjden

Fler bostäder kan skapas genom förtätning och med höga hus på lämpliga platser i centrala eller halvcentrala lägen. Vid planeringen av nya bostads- och handelsområden ska miljöhänsyn samt närhet till kollektivtrafik beaktas.

Lokala torg

Närheten till daglig service är viktig för dem som saknar bil eller av andra orsaker har svårt att förflytta sig i staden. Staden ska

samarbeta med lokala aktörer som till exempel handlare och fastighetsägare för att möjliggöra de små torgens överlevnad.

Stadsnära odling

Den stadsnära odlingen är inte bara ekologiskt smart, den skapar även gröna mötesplatser mellan människor. Därför ska ansvariga nämnder och bolag verka för att fler ges möjlighet att odla.

Kulturhistoriska miljöer

Göteborgs bebyggelse speglar vår historia, kulturarv och samtid. Bevarandet av äldre bebyggelsemiljöer, landmärken och grönområden skänker trygghet och identitetskänsla där storskalighet och rå betong kan ha motsatt effekt. Rivningar, kraftfulla renoveringsintrång och nybyggnation ska ta hänsyn till perspektivet att stadens historia även fortsättningsvis ska finnas levande. Förändringar av stadsbilden ska ske varsamt med stor hänsyn till omgivningen.

Mark

Staden behöver förbättra sitt arbete med marktilldelning för byggande av bostäder och verksamheter. Processen behöver bli både öppnare och lättare för utomstående att ta del av. Fördelning av tomter via tomtkön ska öka och prisbilderna ses över.

Förbättra plan- och byggprocessen

Den kommunala planprocessen måste bli både snabbare och effektivare. Trögheten i systemet riskerar att skapa onödiga hinder som kan hämma investeringsviljan och en högre exploateringsgrad av nya bostäder. Systemets tröghet riskerar vår utvecklingspotential och utgör ett potentiellt hot mot vår gemensamma konkurrenskraft. Kommunen ska därför anstränga sig för att öppna den göteborgska marknaden för fler entreprenörer i alla delar av processen.

Kristdemokraternas förslag:

- Förbättra plan- och byggprocessen
- Värna kulturhistoriskt intressanta miljöer
- Utveckla de lokala torgen
- Utveckla den stadsnära odlingen

Bostäder

Bredda utbudet

Göteborg ska präglas av blandad bebyggelse med olika former av upplåtelseformer. Det bör satsas på att öka antalet bostäder med de upplåtelseformer som är underrepresenterade i stadsdelen. Berörda bolag och förvaltningar ska verka för att öka antalet ägarlägenheter.

Bättre villkor för tomträtter

När tomträtten infördes var syftet att erbjuda människor med lägre inkomster möjlighet att hyra en tomt av kommunen för att kunna bo billigare i ett eget hus. Tomträttsavgäldernas utvecklingstrend behöver dämpas och på sikt frikopplas från taxeringsvärdenas utveckling. På alliansregeringens uppdrag pågår ett utredningsarbete kring tomträttsinstitutets olika delar. Det är vår förhoppning att denna översyn leder fram till ett nytt regelverk kring tomträttsavgäldens storlek och utveckling samt friköp av tomträtt.

De kommunala bostadsbolagen

De kommunala bostadsbolagen har tillkommit för att kunna erbjuda medborgarna bra och billiga bostäder. Uppfyller inte de kommunala bostadsbolagen detta syfte har de inte längre någon funktion som kommunägt bolag. Eventuella avyttringar måste vägas mot annan nytta som ett kommunalt innehav eventuellt kan bidra med. Det kan till exempel handla om tillgänglighetsanpassning och trygghetsskapande åtgärder i närområdet.

Öka inflytande och mer självförvaltning

Vid såväl nybyggnation som ombyggnation är det viktigt att hyresgästen har möjlighet att påverka standarden i sin lägenhet. Hyresgäster ska även uppmuntras att bilda så kallade självförvaltningsområden, där en stor del av fastighetens och närmiljöns underhåll och service sköts av de boende.

Det storskaliga byggandet behöver inte nödvändigtvis vara det billigaste sättet att bygga. Om processen ska gå snabbare och bli billigare måste nya vägar testas. En väg kan vara att öka de småskaliga projekten, ibland inom ramen för det stora projektet.

En annan väg kan vara att testa mer av självförvaltning redan under byggprocessen. Genomförda projekt visar att vinsterna kan vara betydande om hyresgästerna tidigt bjuds in till att mer aktivt påverka val av material och inköp.

Bygg fler småhus

Många drömmer om ett eget hus. Göteborg har stora möjligheter att möta denna efterfrågan. Nya områden för småhus med antingen friliggande hus eller i radhuslängor ska planeras. En ny småhusbebyggelse kan även kombineras med stora inslag av egen arbetsinsats för den tillträdande fastighetsägaren.

Staden ska även utreda möjligheterna att bygga hyresrätter i form av småhus, friliggande eller som radhus.

Samverka kring bostadsmiljöerna

Miljonprogramsområdena står inför stora behov av renoveringar, upprustningar och i vissa ombyggnationer. Det är en process som berör både kommunala och privata fastighetsägare samt deras hyresgäster. Samverkan mellan berörda parter kan vara ett sätt att tillsammans dela på risker, fördelar och nackdelar. Med en samverkan kring affärsmodeller och värdegrundsarbeten med mera kan goda exempel spridas mellan personal och hyresgäster till gagn för alla. Samverkan mellan olika parter kan också vara vägen ur den problematik som trångboddheten för med sig.

Kristdemokraternas förslag:

- Öka mångfalden av upplåtelseformer
- Underlätta friköp av tomträtt
- Skapa ägarlägenheter
- Bygg fler småhus
- Öka hyresgästernas inflytande

Trafik

Goda kommunikationer är grundläggande för tillväxt. Det ska vara enkelt, snabbt, säkert och bekvämt att förflytta sig i staden mellan hem, arbete, skola och fritidsaktiviteter. Framkomlighet och minskad sårbarhet av trafiksystemet ska prioriteras. Antalet attraktiva stadsrum ska öka. Kollektivtrafiken ska utvecklas och ta marknadsandelar från andra resesätt. Stadsledningskontoret ska utreda skillnaderna mellan kvinnors och mäns resande i syfte att åstadkomma möjligheter till ett mer jämställt resande.

Oskyddade trafikanter

Barn och andra oskyddade trafikanter säkerhet ska prioriteras. Vid förskolor, skolor, skolbusshållplatser och äldreboenden ska därför hastighetsbegränsningar till max 30 km/h vara regel.

Fortsatta investeringar av fler, och kontinuerligt underhåll av redan befintliga, cykelvägar är därför angeläget. Gång- och cykeltrafik ska i så stor utsträckning som möjligt skiljas åt.

Kollektivtrafiken

För en hållbar stadsutveckling måste fler välja gång, cykel eller kollektivtrafik. Kollektivtrafiken måste därför kännetecknas av tillförlitlighet, komfort, turtäthet, korta restider och konkurrenskraftiga prisbilder. Västra Götalandsregionen har övertagit ansvaret för kollektivtrafiken. I det ansvaret följer att utveckla kollektivtrafiken till ett attraktivt och konkurrenskraftigt alternativ, inte minst med hjälp av olika rabattsystem.

Flexibla hållplatser på natten

Många göteborgare känner otrygghet när de kliver av bussen på väg hem nattetid. För att minska känslan av otrygghet vill vi på försök införa flexibla busshållplatser under nattrafiken så att resenären själv kan välja var bussen ska stanna för avstigning.

Utveckla spårtrafiken

Spårvagnen är en miljövänlig form av kollektivtrafik och en del av den göteborgska identiteten. Trafiken behöver emellertid utvecklas. Hållplatslägen och alternativa spårdragningar ska utredas, bland annat för att öka framkomligheten och skapa alternativa linjesträckningar med fler tvärförbindelser.

Operalänken ska byggas, så snart det är möjligt. All spårvagnstrafik i Göteborg ska, så långt det är möjligt, skiljas från annan trafik i syfte att undvika störningar och olyckstillbud.

Parkeringar och avgifter

För att Göteborgs stadskärna ska behålla sin puls, sin handel och sin utvecklingspotential är det viktigt med en fungerande parkeringsstruktur på rimliga avstånd från centrala staden, inte minst till evenemangsstråket. En förbättrad nyttjandegrad och ökad effektivitet av befintliga parkeringsanläggningar i centrala staden är av stor strategisk betydelse, inte minst ur ett stadsbyggnadsperspektiv. Parkeringsavgifternas utveckling ska hållas tillbaka efter att ha stigit kraftigt under några år. Andelen parkeringsplatser för rörelsehindrade får inte minska i centrala staden.

Den gamla parkeringsförmånen för miljöfordon har avskaffats och därmed har staden förlorat ett av sina verktyg för att gynna en fortsatt omställning till mer miljövänliga fordon. En nyutvecklad parkeringsförmån för miljöbilar ska efter utredning införas. Trafiknämnden får i uppdrag att tillsammans med berörda parter skapa fler parkerings- och laddningsplatser för elfordon samt parkeringsplatser reserverade för miljöfordon.

Bilpooler

Kommunen ska på olika sätt verka för att öka nyttjandegraden på varje enskilt fordon, vilket kan ske genom till exempel bilpooler.

Utveckla Västsvenska infrastrukturpaketet

Arbetet med att genomföra det västsvenska infrastrukturpaketet ska fortsätta genom att bredda och fördjupa samverkansformer och dialog med berörda parter.

En utredning om en förändrad placering av trängselskattens betalstationer ska genomföras. I första hand bör stationerna längs Backa flyttas, i andra hand ska möjligheterna att flytta Hisingens betalstationer ner till älven undersökas.

Södra skärgården

Södra skärgårdens framtida utveckling är beroende av bland annat bättre förbindelser och fler parkeringsmöjligheter på fastlandet.

En delad skärgårdstrafik mellan Saltholmen och Fiskebäck ska utredas. Även förbindelserna mellan öarna måste förbättras. Eventuellt kan det vara aktuellt med ytterligare broförbindelser mellan vissa öar. För godstransporter måste södra skärgårdens problematik likställas med andra ö-kommuner där det statliga ansvaret är betydande och självklart.

Kristdemokraternas förslag:

- Flexibla hållplatser för nattrafiken
- Utred delad skärgårdstrafik mellan Saltholmen och Fiskebäck
- Utred fler spårdragningar för spårvagn
- Återinför förmånliga parkeringsvillkor för miljöbilar
- Utred och flytta trängselskattestationernas placeringar

Klimat och miljö

Ett ansvarsfullt förvaltande av natur och miljö, den så kallade förvaltarskapstanken, är en hörnpelare i den kristdemokratiska ideologin. Förvaltarskapstanken innebär en förpliktelse att förebygga och bekämpa miljöförstöring och att bevara och förbättra miljön för kommande generationer.

Allas ansvar

Ansaret för vår gemensamma miljö går inte att avgränsa geografiskt. Det är i huvudsak problem som kräver stora gemensamma globala lösningar i kombination med ett enskilt ansvar från varje människa. Arbetet med att värna och förbättra vår miljö upphör därför inte vid stadsgränsen eller nationsgränsen. Miljöarbetet måste därför koordineras med såväl nationella som internationella insatser.

Medvetenheten om vårt gemensamma och enskilda ansvar för en god miljö måste grundläggas tidigt i livet. Förskola och skola har en viktig roll att fylla i att visa barn och ungdomar möjligheter att kunna göra ansvarsfulla val i livet.

Källsortering, materialåtervinning och kompostering

Källsortering, återvinning och kompostering måste öka och leda till att avfallsmängderna minskar samtidigt som kretsloppstänkandet ökar. Den enskildes medverkan till en effektiv och god avfallshantering är helt avgörande. All källsortering, återvinning och kompostering måste uppfattas som meningsfull och genomtänkt för att bli effektiv. Det är först då som uppdraget tas på allvar. Därför måste de små och nära återvinningsstationerna tömmas och städas regelbundet.

Avfallskvarnar och sopsugar

Fler fastigheter med avfallskvarnar och sopsugssystem ska etableras på strategiska platser för att om möjligt effektivisera sophanteringen. Upphandling av sophämtning ska ske på ett sådant sätt att mindre bolag inte missgynnas i förhållande till större.

Återanvändning

All återanvändning ska uppmuntras så att andra kan nyttja det som någon annan inte längre vill ha eller behöver. Det civila samhällets olika aktörer är viktiga samarbetspartners i detta arbete.

Ren luft

Luftföroreningarna i Göteborg är ett problem som måste tas på allvar. Arbetet med att stimulera till bättre miljöval av transporter måste fortgå. I dagsläget svarar fordonstrafiken för en stor del av utsläppen. Vid all upphandling av fordon ska endast miljöklassade fordon vara aktuella. Undantag kan medges om det finns särskilda skäl. Alla kommunens interna och upphandlade transporter bör så långt möjligt vara miljöcertifierade.

Miljözoner

De miljözoner som gäller för den tunga trafiken i Göteborg kan utvecklas vidare, inte minst i dess geografiska omfattning. Men effekterna av miljözonen i kombination med andra åtgärder bör utvärderas innan nya justeringar genomförs.

Energi

Göteborg Energi ska i första hand prioritera sina kärnverksamheter. Övriga delar av bolagets verksamhet ska prövas utifrån de nya konkurrensreglerna samt ur ett kommunövergripande nyttoperspektiv.

Göteborgs Stad ska uppmuntra lokal energiproduktion. Samtidigt måste arbetet med att öka energihushållningen fortsätta. Göteborgs Stad ska sträva efter att fasa ut fossila bränslen till förmån för förnyelsebara energikällor.

Nybyggnation i Göteborg ska sträva efter att vara klimatsmart där husens produktions- och förvaltningsprocesser ska ha så låg miljöpåverkan som möjligt. Passivhus i träkonstruktion är utmärkta exempel på just detta.

Miljömedvetna konsumenter

Kommunen ska möta den ökande miljömedvetenheten hos göteborgarna genom att erbjuda goda råd om energi- och

miljömässiga val som konsumenter. Kommunen ska också verka för att fler varor och tjänster miljödeklarerats och miljömärks.

Miljösmart mat

Ekologiska och närproducerade livsmedel är betydelsefulla delar i arbetet med att minska miljöbelastningen. Göteborgs Stad ska öka andelen miljömåltider och ekologiska livsmedel i sin måltidsverksamhet. Arbetet med att minska matsvinnet ska intensifieras.

Kristdemokraternas förslag:

- Vid upphandling av fordon ska endast miljöklassade fordon vara aktuella
- Utveckla konsumentrådgivningen
- Det klimatsmarta byggandet ska öka
- Minska matsvinnet
- Servera fler miljömåltider

Personal

Medarbetarna i Göteborg är en av stadens viktigaste resurser. Utan dem fungerar inte verksamheterna. Personalens situation måste därför ständigt bevakas och förbättras, både för personalens egen skull och för invånarna. Medarbetarenkäten ska därför genomföras varje år och ständigt utvecklas. Det är genom personalens insatser som kvaliteten på den kommunala servicen kan förbättras. Personalens möjligheter till delaktighet och initiativtagande kan öka genom att Göteborgs Stad premierar initiativ som leder till ett effektivare och förbättrat servicearbete.

De allra flesta av Göteborgs medarbetare gör varje dag ett beundransvärt arbete, men tyvärr har det funnits några få som genom sitt agerande försämrat bilden av Göteborg och övriga anställda. Det är viktigt att ledarskapet i Göteborgs Stad agerar föredömligt och främjar en god organisationskultur.

Organisationen ska präglas av öppenhet och transparens. Att kontinuerligt arbeta med värdegrunden motverkar negativa och oönskade organisationskulturer.

Att arbeta i Göteborg

Staden ska vara en attraktiv arbetsgivare. Medarbetare ska känna sig stolta och nöjda över att arbeta i Göteborgs Stad. Det är viktigt att det finns möjlighet att utveckla sin kompetens, att byta arbetsuppgifter och att gå vidare inom organisationen.

På senare år har en utveckling med mindre nöjda medarbetare syns i Medarbetarenkäten. Samtidigt ökar sjukfrånvaron.

Utvecklingen ska tas på största allvar och den måste vändas. Medarbetare i Göteborg ska känna sig sedda, lyssnade på och uppskattade. Staden ska bli bättre på att ta tillvara på medarbetarnas erfarenheter, synpunkter och kompetenser.

Organisationen ska formas så att det är lätt för medarbetare att komma i kontakt med den politiska ledningen. Det är viktigt att minska ohälsotalen och förbättra arbetsmiljön. När en medarbetare ändå drabbas av sjukdom ska staden arbeta aktivt för att denne ska kunna komma tillbaka. Grön Rehab är ett exempel på hur det kan göras.

Löneförmåner ska inventeras och göras likvärdiga mellan alla förvaltningar och bolag. Administrativt arbete får inte ta alltför mycket tid ifrån kärnverksamheten.

Kommunen ska erbjuda personalen arbetskläder, särskilt till traditionellt kvinnodominerade yrkesgrupper, som ofta saknar sådana självklarheter. Alla pedagoger inom förskola, grundskola och gymnasium ska inneha en dator för att tillförsäkra att dokumentation kring eleverna och kontakten med föräldrarna sker på ett smidigt, rättssäkert och effektivt sätt.

Mångfald och jämställdhet

Personalsammansättningen i kommunen ska spegla stadens befolkning i stort. Göteborgs Stad ska därför arbeta aktivt för att öka andelen anställda med utländsk bakgrund på alla nivåer, även på chefs- och ledarnivå. Mångfaldsaspekter ska beaktas vid planering, genomförande och uppföljning av beslut, och arbetet ska vara integrerat i hela verksamheten.

Ett jämställdhetsperspektiv ska finnas i all verksamhet, inte minst vid lönesättning och rekrytering. Som arbetsgivare är det viktigt att Göteborgs Stad är ett föredöme. Osakliga löneskillnader eller olika villkor för kvinno- respektive mansdominerade yrkesgrupper får inte finnas. Det är även viktigt att underlätta förenandet av yrkesliv med familj och fritid. Det ska därför vara möjligt att erbjuda arbetstider och löneförmåner som stöder det.

Kristdemokraternas förslag:

- Arbeta med värdegrunden för en god kultur i Göteborg
- Ta bättre tillvara de anställdas erfarenheter, synpunkter och kompetenser
- Löneförmåner ska vara likvärdiga i staden
- Erbjud arbetskläder till anställda

Organisation och ekonomi

Kommunens uppgift är att verka för det gemensamma bästa samt stödja och underlätta livet för dess invånare. Det är kommunen som är till för människorna och deras gemenskaper – inte tvärtom. Stadens organisation ska anpassas så att göteborgarnas egna val möjliggörs. Inriktningen ska vara att inte driva verksamhet i kommunal regi som med fördel kan drivas av annan huvudman. Kommunen ska undvika att ge sig in som aktör på redan fungerande och konkurrensutsatta marknader.

Effektivare organisation

Alla göteborgare ska erbjudas likvärdig service och större inflytande. För att bidra till likställighet och fokus på utvecklingsfrågor ska delegationer skapas under kommunstyrelsen. Dessa ska svara för kommungemensamma riktlinjer inom respektive sakområde och ge stöd åt kvalitetsutvecklingen.

För att renodla stadsdelarnas verksamheter och skapa bättre förutsättningarna för små verksamheter, överförs kvarvarande resursnämndsuppgifter till lämpliga befintliga ansvariga facknämnder, som till exempel en överföring av stadsdelsbiblioteken till kulturnämnden.

Nya nämnder

Verksamheter som är inriktade på ungefär samma sak men som drivs under två nämnder och två förvaltningar ska föras samman till en nämnd med förvaltning. Syftet är att effektivisera verksamheten med särskild inriktning på att minimera dubbla funktioner inom ledning och styrning. Nuvarande Utbildningsnämnd och Vuxenutbildningsnämnd bildar den nya Utbildningsnämnden. Nuvarande Färdtjänstnämnden och Trafiknämnden bildar tillsammans Trafik- och Färdtjänstnämnden. I det senare fallet måste särskild hänsyn tas till möjligheterna för att kunna samverka och samarbeta med andra parter som till exempel kranskommunerna och Västra Götalandsregionen.

Ansaret för att samordna och utveckla grundskoleverksamheten och de specialpedagogiska uppgifterna samlas under Nämnden för grundskola och specialpedagogik.

Inför kommunal tjänstegaranti

Kommunen ska göra utfästelser rörande vad medborgarna kan förvänta sig av den kommunala servicen. Skulle kommunen inte leva upp till den utlovade utfästelsen ska detta kompenseras. Denna form av tjänstegaranti är ett led i arbetet med att förnya och förbättra den kommunala servicen.

Upphandling

Stadens olika upphandlingar ska vara utformade på ett sådant sätt att det inte lägger hinder för det lokala näringslivet att vara med i anbudsprocessen. Upphandlingskriterierna ska kombinera strävan efter god kommunal ekonomisk hushållning, nyttiga effekter för det lokala näringslivets förutsättningar samt sociala, etiska och miljömässiga hänsyn. Utgångspunkten ska vara att alla inköp från förvaltningar och bolag ska ske genom de av Upphandlingsbolaget ingångna ramavtalen.

Skattesats

Sveriges offentliga ekonomi är stabil vilket också gett regeringen möjligheten att stödja kommuner och landsting genom den senaste lågkonjunkturen. Den ekonomiska situationen i omvärlden är fortfarande osäker vilket snabbt kan förändra situationen för en kommun som Göteborg i ett exportberoende land som Sverige.

Kommunen ska vara varsam med att taxera ut för mycket av sina medborgare. Å andra sidan måste också vår gemensamma välfärd finansieras med ett skatteuttag. Kommunen står inför en situation där vi behöver göra stora investeringar och reinvesteringar.

Skatteuttaget lämnas därför oförändrad på 21:12 per skattekrona.

Kompensation för priser och löneökningar

Nämnderna kompenseras för ökande kostnader motsvarande 2,5% för lokaler samt 1,3 % för övriga kostnader. Lönekompensationen fastställs till 2,3% med undantag för de verksamheter som riktar sig till förskola, skola, skolbarnomsorg, vård och omsorg som erhåller 2,8%. En särskild lönepott om 30 miljoner kronor avsätts utöver detta till särskilt utpekade tjänster inom skola, utbildning och omsorg.

Förändringsfaktor

Förändringsfaktorn i kommunbidragen för 2014 fastställs till 0% för anslag riktade till skola och utbildning, 05,% för befolkningsanslaget till SDN och stadsrevisionen samt till övriga anslag fastställs till 1%

Eget kapital

Stadens nämnder och bolag har i uppgift att hålla tillbaka kostnadsutvecklingen inom ramen för sina anslag och uppgifter. Därför kan nämndernas möjligheter att nyttja sina egna kapital endast ske efter en särskild prövning av kommunstyrelsen.

Bolags- och fastighetsöversyn

I den pågående bolagsöversynen ska alla kommunala bolag genomlysas och inventeras för att pröva vilka bolag som ska behållas och vilka som kan eller ska avyttras. Kommunen bör tillsätta en liknande utredning avseende stadens fastighetsinnehav.

Prioritering

Nämnder och styrelser har en skyldighet att hushålla med skattebetalarnas pengar på bästa sätt. Lagstadgad verksamhet, fullmäktiges budget- och inriktningsbeslut ska prioriteras av stadens nämnder och bolag i det löpande arbetet.

Utgångspunkten för kommunens finansiella mål ska vara en budget i balans och en god budgetdisciplin. Kommunen måste sträva efter att ha en buffert för oförutsedda utgifter. Det kortsiktiga målet är att intäkterna för varje enskilt år ska överstiga kostnaderna enligt balanskravet. En god ekonomisk utveckling måste dock bedömas över en lite längre tidshorisont än det enskilda året, till exempel ett genomsnitt under en konjunkturcykel med fokus på utvecklingstrenden och ett fortsatt investeringsutrymme. Resultatnivån ska anpassas till kommunens riskexponering och eventuella övriga osäkerhetsfaktorer.

Revision

Det är angeläget att utvärdera och kontrollera den kommunala verksamheten. Kommunen måste skapa en miljö där varje anställd känner en stolthet över arbetsplatsen och en stolthet över arbetsinsatsen. En miljö där viljan att göra rätt för sig är mycket högre än den kortsiktiga lockelsen i att begå fel för att gynna sig själv eller någon närstående. Det krävs en ständigt levande värdegrundsdiskussion i organisationen och ett följsamt ledarskap. En pålitlig revision, en fungerande intern styrning och kontroll med signalsystem för rapportering och korrigerande av felaktigheter är nödvändiga.

Ekonomisk sammanställning 2014-2016, Mkr

	2014	2015	2016
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	7 290	7 450	7 600
Verksamhetens kostnader	-32 411	-32 884	-34 048
Upplösning av utvecklingsfond	360	-	-
Avskrivningar	-810	-835	-865
Verksamhetens nettokostnader	-25 571	-26 269	-27 313
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	25 445	26 328	27 386
Finansiellt netto, inkl utdelning	626	941	927
Årets resultat	500	1 000	1 000
BALANSRÄKNING			
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	33 800	35 400	36 900
Omsättningstillgångar	11 400	11 500	11 600
SUMMA TILLGÅNGAR	45 200	46 900	48 500
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
EGET KAPITAL	9 723	10 723	11 723
varav årets resultat	500	1 000	1 000
AVSÄTTNINGAR	2 770	2 880	2 990
Långfristiga skulder	21 800	22 350	22 700
Kortfristiga skulder	10 907	10 947	11 087
SUMMA SKULDER	32 707	33 297	33 787
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	45 200	46 900	48 500

Ekonomiska ramar 2014, tkr

Kommunstyrelsen; Utbildning

Barnomsorgspeng **3 476 700**

Barn 1-3 år	149 300 kr ¹
Barn 4-5 år	98 800 kr ¹

Skolbarnomsorgspeng **678 400**

Förskoleklass och skolbarn	47 700 kr ¹
Fritidsklubb	15 700 kr ¹

Skolpeng **3 768 600**

Förskoleklass	44 100 kr ¹
Åk 1-6	70 000 kr ¹
Åk 7-9	85 400 kr ¹

Stödinsatser	668 700
Kvalitetsuppföljning, bedömning av stödbehov mm	161 400
Avgifter	-326 100

Summa Utbildning **8 427 700**

Kommunstyrelsen; Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård

Hemtjänstpeng	1 259 000
Produktionsersättning boende, hospice mm	2 884 500
Produktionsersättning hemsjukvård i ordinärt boende	336 800
Kvalitetsuppföljning, biståndsbedömning mm	130 000
Intäkter mm	-285 000

Summa Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård **4 325 300**

Stadsdelsnämnder

Angered	1 078 000
Östra Göteborg	905 300
Örgryte-Härlanda	458 100
Centrum	383 000
Majorna-Linné	581 200
Askim-Frölunda-Högsbo	663 900
Västra Göteborg	562 200
Västra Hisingen	676 600
Lundby	416 500
Norra Hisingen	574 200

Summa stadsdelsnämnder **6 299 000**

¹ Fristående utförare erhåller utöver angivna belopp moms-kompensation med 6%

Nämnder med särskild inriktning

Byggnadsnämnden	112 100
Fastighetsnämnden	41 800
Idrotts- och föreningsnämnden	393 900
Kommunledningen	297 900
Kulturnämnden	538 200
Lokalnämnden	-226 700
Miljö- och klimatinämnden	51 800
Nämnden för Grundscola och Specialpedagogik	236 100
Nämnden för Intraservice	-
Nämnden för Konsument och medborgarservice	24 300
Park- och naturnämnden	197 200
Social resursnämnd	450 900
Trafik- och färdtjänstnämnden	672 400
Utbildningsnämnden	1 901 700
Valnämnden	17 900
Överförmyndarnämnden	16 200

Särskilda budgetposter

Arkivnämnden	16 700
Fastighetsnämnden; transfereringar	58 500
Göteborg & Co Träffpunkt AB	90 700
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	314 200
Överförmyndarnämnden; arvoden	14 100

Kommuncentrala/ofördelade medel

Kollektivtrafik; befintliga tillköp samt särfakturering	335 300
Underhållsåtgärder lokaler	175 000
Utvecklingsmedel hemtjänst och äldreomsorg	120 000
Stimulansmedel för äldres träning (promenadmiljoner)	5 000
Trädgårdssatsningar äldreboenden	5 000
Kommunal Äldreombudsman	5 000
Expansion inom funktionshinderområdet	95 700
Head-huntingfunktion	2 000
Arbetsmarknadsinsatser	79 100
Personal-/kompetensförsörjning	70 600
Utveckling av personalkvalitet	5 000
Entreprenörskap och företagande	15 000
Turism	15 000
Jubileumsplan Göteborg 400 år	20 000
Filmutveckling	10 000
Tryggare Göteborg	44 600
Stimulansmedel för trygghetsskapande åtgärder	25 000

Elevhälsa	25 000
Lärarsatsning (kompetensutveckling mm)	25 000
Familjestöd	10 000
Datorer i skolan	10 000
Stimulansmedel för ökad simkunnighet	5 000
Projektmedel Barn som anhörig	5 000
Kommunal Barn- och Familjeombudsman	3 000
Utvecklingsmedel inom missbruksvården	5 000

Totalt ekonomiska ramar

25 387 200